

Helsinki

Sosiaalisen median saavutettavuus

Sosiaalisen median saavutettavuus

Helsingin kaupunki haluaa viestiä saavutettavasti eli niin, että verkkosisältömme ja -palvelumme ovat kaikille ihmisille helposti lähestyttäviä. Huomioimme saavutettavuuden myös sosiaalisen median viestinnässä. Tässä käytämme hyväksi sosiaalisen median kanavien tarjoamia asetuksia ja toimintoja, kuten kuvien vaihtoehtoisia tekstejä, joita näkövammaisten käyttäjien apuvälineet lukevat ja jotka näin parantavat sisältöjen saavutettavuutta. Aina kuva- tai videomateriaalia julkaistaessa lisäämme siis materiaaleihin tämän vaihtoehtoisen tekstin eli alt-tekstin tai tekstityksen. Jos kuvassa on tekstiä, se mainitaan myös tässä alt-tekstissä. Tässä ohjeistuksessa on käytännön vinkit, miten vaihtoehtoisen tekstin voi lisätä.

Tavoittemme on, ettei vuonna 2020 kukaan joudu miettimään, mitä tietoa visuaalisesta sisällöstä jää saamatta, eli ettei kuvista tai videoista puutu kuvaa seliteteksti. Lakisääteisesti meidän on toimittava näin 23.9.2020 mennessä, mutta suositlemme ottamaan nämä ohjeet käyttöön mahdollisimman pian.

Ota huomioon nämä

- Sosiaalisen median julkaisu ei ole tapa kiertää saavutettavuusvaatimuksia.
- Suoria lähetyksiä ei tarvitse tekstittää. Jos video säilytetään yli 14 vrk ajan, sen jälkeen videon pitää olla tekstitetty. Käytännössä tekstityksen voi tehdä esim. Facebookissa jälkikäteen suoraan suoran lähetyksen tiedostoon. Emme suosittelen videoiden poistamista, koska silloin nämä videot eivät näy sivun kattavuuksissa ja menetät datan.
- Kaupunkikonsernissa käytetään nykyään jonkin verran tapahtumista kertomiseen pelkästään Facebook-tapahtumia. Tämä ei ole saavutettava ratkaisu, koska vaatii Facebook-tunnukset. Pelkkä tiedonjako ja tapahtumasta viestiminen Facebookissa ei siis täytä kaupungin tasa-arvoista tiedonantovelvollisuutta. Näin ollen saman tiedon tulisi aina olla saatavilla myös verkkosivuiltamme.
- Jos video ei sisällä julkisen palvelun ohjausta tai vastaavaa merkittävää tietoa, jota ei ole muualta saatavilla, tai kyseessä on esimerkiksi ”hassutteluvideo”, otsikkoon tai tekstitykseen lisätään kuvaava tunnistetieto tai selite, jossa voi käytännössä vaikka lukea, että kyseessä ”hassutteluvideo”, jolloin videon sisältö käy selväksi saavutettavasti. Kaikkea ei tarvitse tekstittää siis sanasta sanaan.
- Huomioi saavutettavuusvaatimukset jo videotuotantoa suunniteltaessa! Esimerkiksi dialogi kannattaa suunnitella mahdollisuuksien mukaan niin, että se tarjoaa riittävästi tietoa myös oleellisesta visuaalisesta sisällöstä, jolloin ei tarvitse tehdä jälkikäteen erillistä ääniselitettä eli kuvailutulokkausta. Jos tuotannossa käytetään ulkopuolista kumppania, kannattaa myös tekstitysmahdollisuus selvittää heti aluksi.
- Käytännössä videon tekstitys voidaan tehdä joko upottamalla teksti suoraan videotiedostoon tai vaihtoehtoisesti voidaan hyödyntää sosiaalisen median kanavien tekstitystyökaluja. Seuraavassa saat ohjeet kanavakohtaisesti.

Saavutettavuus Facebookissa

1. Vaihtoehtoinen eli alt-teksti

Facebookilla on oma saavutettavuustiimi, joka kehittää Facebookin saavutettavuusominaisuuksia. **Facebookin saavutettavuuden ohjesivustolla** on varsin selkeät **suomenkieliset ohjeet** siitä, kuinka Facebookin kuvajulkaisuille voi helposti lisätä vaihtoehtoisen kuvauksen. Tässä vielä tiivistetysti ohje:

- Valitse kohta Tee julkaisu ja siitä Kuva tai video. Hae koneeltasi julkaistava kuva ja vie hiiren osoitin kuvan päälle.
- Valitse kuvan päältä Muokkaa kuvaa (siveltimen kuvake).
- Valitse vasemmasta laidasta Vaihtoehtoinen teksti (suurennuslasin kuvake).
- Jos vaihtoehtoisen tekstin kentässä on jo automaattisesti luotu kuvaus, voit kirjoittaa sen tilalle oman kuvauksesi valitsemalla **Ohita luotu vaihtoehtoinen teksti**. Valmista tuli! Julkaise.

Tärkeitä huomioita Facebookin vaihtoehtoisista teksteistä

Käyttäjän kieliasetus Facebookissa vaikuttaa alt-teksteihin

- Tällä hetkellä suomi ei kuulu Facebookin kuvien saavutettavuusasetusten tuettuihin kieliin. Näkövammaisen käyttäjän pitää valita omista Facebookin asetuksistaan kieleksi englanti, jotta vaihtoehtoinen teksti kuuluisi ruudunlukijalla. Jos käyttäjällä on Facebookin käyttöliittymän kielenä suomi, ruudunlukuhjelma ei lue kuvan vaihtoehtoista tekstiä. Julkaisun tekijän Facebook-tilin kieliasetuksella ei siis ole merkitystä. Ruudunlukuhjelma osaa lukea vaihtoehtoisen tekstin suomalaisittain ääntäen, vaikka käyttäjä olisi valinnut Facebookin käyttöliittymän kieleksi englannin.

Alt-tekstin voi lisätä vain tietokoneella

- Ainakin toistaiseksi vaihtoehtoisen tekstin voi lisätä vain tietokoneella, ei mobiililaitteilla. Esimerkiksi tapahtumista kännykällä otetut kuvat kannattaakin lähettää henkilölle, joka voi lisätä kuvajulkaisuihin vaihtoehtoiset tekstit Facebookin täysversiossa tietokoneella.

Jos vaihtoehtoisen kuvauksen liittäminen ei onnistu, kuvajulkaisun saateteks-
tiin kannattaa kirjoittaa kuvan keskeinen sisältö.

- Jos kuva on julkaisun linkin koh-
teena olevalla verkkosivulla, vaih-
toehtoinen teksti kirjoitetaan koh-
desivustolla. Facebookissa ei voi
lisätä näiden kuvien vaihtoehtoista
tekstiä.

Automaattinen vaihtoehtoinen teksti

- Facebookissa on nykyään myös
tekoälyyn perustuva automaattinen
kohteentunnistus, joka voi tuottaa
automaattisen vaihtoehtoisen teks-
tin eli kuvailla kuvan sisältöä nä-
kövammaisille apuvälinekäyttäjille.
Kannattaa suhtautua automaat-
tisesti tuotettuun kuvaukseen
kriittisesti ja miettiä, onko kuvaus
oikeanlainen, tarvitseeko sitä
täydentää vai pitäisikö sen tilalle
kirjoittaa kokonaan uusi teksti.

2. Videon tekstitys

Facebookissa on työkalu, jolla voi lisätä tekstitykset videoihin SRT-tiedostona.
Facebookin ohjesivustolla on suomenkieliset ohjeet tekstityksen lisäämiseksi:

<https://www.facebook.com/help/261764017354370?helpref=related>

Saavutettavuus Instagramissa

1. Vaihtoehtoinen eli alt-teksti

Instagramissa voi lisätä kuville vaihtoehtoisen selitetekstin. Instagramin suo-
menkielinen ohje [Miten muokkaan kuvan vaihtoehtoista tekstiä Instagramissa](#)
kertoo, miten kuvalle voi lisätä vaihtoehtoisen kuvauksen tai olemassaolevaa
kuvausta:

<https://help.instagram.com/503708446705527>

2. Videon tekstitys

Instagramissa ei ole työkalua videon tekstittämiseen, eli video tulee tekstittää
ennen Instagramiin lataamista videon muokkaussovelluksella tai -ohjelmalla.

Saavutettavuus Twitterissä

1. Vaihtoehtoinen eli alt-teksti

Twitterissä voi lisätä kuville vaihtoehtoisen selitetekstin.

- Voit ottaa asetukset käyttöön sekä
Twitterin täysversiossa selaimella
että mobiiliversiossa.
- Saat Twitterin vaihtoehtoiset tekstit
käyttöösi profiiliasetuksistasi. Jos
käytät täysversiota, mene kohtaan
[Asetukset ja yksityisyys](#) ja valitse
sivunavigaatioissa viimeisenä oleva
[Saavutettavuus-allasivu](#).
- Valitse kohta [Kirjoita kuvien ku-
vaukset](#) ja tallenna muutokset.
- Tämän jälkeen kun julkaiset Twitte-
rissä kuvia, voit lisätä vaihtoehto-
isen tekstin kuvan alalaidan ”Lisää
kuvaus” -palkista. Toiminto on käy-
tössä myös Twitterin mobiiliversios-
sa.

2. Videon tekstitys

Twitterin Media Studiossa (studio.twitter.com) Twitteriin ladatuille videoille voi-
daan lisätä SRT-tiedostona tekstitys. Löydät englanninkielisen ohjeen täältä:

https://media.twitter.com/en_us/articles/blogs/2019/subtitles-now-available-in-ios-and-android.html

Saavutettavuus LinkedInissä

1. Vaihtoehtoinen eli alt-teksti

LinkedInissä voi lisätä kuville vaihtoehtoisen selitetekstin. Kuvan ladattuasi
klikkaa kynä-painiketta kuvan oikeasti yläkulmasta ja täytä kohta [Add descrip-
tion](#).

<https://www.linkedin.com/help/linkedin/answer/109799/adding-alternative-text-to-images-for-accessibility?lang=en>

2. Videon tekstitys

LinkedIniin ladattaville videoille voidaan lisätä SRT-tiedostona tekstitys videon
muokkausasetuksissa. Löydät englanninkielisen ohjeen täältä:

<https://www.linkedin.com/help/linkedin/answer/93997/adding-closed-captioning-to-videos-on-linkedin?lang=en>

Saavutettavuus YouTubessa

1. Vaihtoehtoinen eli alt-teksti

YouTubessa julkaistaan pääsääntöisesti videoita, ei kuvia, joten vaihtoehtoisen tekstin lisääminen ei ole tarpeen.

2. Videon tekstitys

YouTube-videoita voi tekstittää YouTuben oman työkalun avulla. YouTubella on varsin yksityiskohtaiset ja kattavat suomenkieliset ohjeet tekstitysten lisäämisestä:

<https://support.google.com/youtube/answer/2734796?hl=fi>

Saavutettavuus Sprout Social -julkaisutyökalussa

1. Vaihtoehtoinen eli alt-teksti

Sprout Social -työkalulla voidaan nykyisin lisätä alt-teksti vain Twitter-julkaisuihin, koska muiden kanavien API-rajapintojen nykyasetusten takia muu ei ole mahdollista.

2. Videon tekstitys

Sprout Social-työkalulla ei voida lisätä videon tekstityksiä.

Käytännössä, kun julkaiset kuvan Facebookiin, Instagramiin tai Twitteriin Sprout Socialilla, tulee jällikäteen käydä muokkaamassa vaihtoehtoinen teksti kanavan työkaluilla. Videot kannattaa ladata suoraan kanaviin samasta syystä. Todennäköisesti Sprout Social tulee tällä saralla kehittymään vuoden 2020 aikana, mutta kehitys on kiinni myös Facebookin ja muiden alustojen rajapintojen kehitysvauhdista.

Sosiaalisen median seinät, kuten Flockler. Alustalla fokuskohtennus menee oikein, eli sisältö on saavutettavaa. Alt-tekstit eivät tule automoituina sosiaalisen median alustoilta, mutta ne pystyy käsin asettamaan Flocklerissa. Suosittelemme tätä.

Lue lisää saavutettavuudesta

<https://www.saavutettavasti.fi/yleiset-ohjeet/saavutettavuus-sosiaalisessa-mediassa/>

<https://www.nkl.fi/fi/etusivu/saavutettavuus-esteettomyys/saavutettavuus-verkossa-ja-mobiililaitteissa/sanoitasome>

Helsinki